

K 513 / 1099.
Nagy-Körös június 28. 1853.

Kedves Miskám! Oly rég akarok válaszolni leveledre, s mindig elmaradt, mincké-
első oka a hanyagság, más a restség, harmadik a lustaság. De e há-
romnak ismét van egy közös oka, melly a kedély lehanggolt állapot,
tában keresendő.

Ádámé meghalt! E hó 17-dikén nyugodott meg Szegény, anyai
skemvedés után. Károly, az első napokban vigasztalhatlan volt, de
már kissé időülve látszik. Nincs más mód, meg kell nyugodnia.
Engem felkért, írni az emléktő egyik lapjára négy rövid sort: teged is
fel fog, hogy írj a másikra. Nekem még mindig nem sikerült olgy
epigramm, mellyel meg volnék elégedve.

Szegény kis fiadat saivemből sajnálom hogy "az életkönyvből
olgy neked első betűt szán" de, remélem, azóta jobban fogod ten-
ni. Türelem, édes barátom, türelem! Nekem ugyan nincs, de azért
másnak saivesei ajánlom. Ebben semmi keptelenség: pénzem sincs
például, de azért kívánhatom, hogy neked sok legyen.

A professzorság még mindig in statu quo van. A felügyelő itt
járt, elvitte az okmányokat, directorát felvetett (Warga), bírtatott
minden jóval, azóban úgy látszik egy kettő még is kimarad kö-
zülünk. Aztán könszerik a censura: ez okos emberek előtt s a szak-
tudományból nem baj: de ki tudja hol? mikép? — s nem lesz-e bi-
konnyos egyének irányába külön itasítás? Pár névvel leginkább
a múltban rejlik némi akadály, mégpedig elvárhatlan: ha ezt szigorú,
an veszik, akkor haragszék, borjikat nevelni.

Ergo áll a komaság. Ne is legyen vége soha, a körmondás szerint,
mellyel ideimre nem akarok, nehogy megrikassalak benneteket. Isten, a
komaság kösélet sokáig tartsa meg.

"Ugy! nem te irrad a Szepirod. Lapokba Nyitllevel alá
arr a boldonságot? A boronyát határoztál level egy-e fesszen ké-
szilt? "Legalább én ott olvastam kérésben mindegyiket. Akár hogy
in Pestben olgy körel vagytok, sem pénzem, sem kedvem gyakran be-
rándulni oda. De te rándulj fel is rándulj le horkám. Edamereink
18-án kerüldnek 26-án végződnek. Levél Józsi egy kis jó bort
küldött Miskolcra, megtartott spánodra vagy két üveggel.

Virágregéidre Jankas Malt saivnyen gyűjtö az előfizetőket.
En is kaptam ivet frászevától, de még e napig egy árva leltet
sem horgászhattam rá. Itá innen 10-12 előfizető akad árvesen:
olgy nagyon kiteti magára a nevem saivros, mellyben pedig olgy sü-
nün nyitkorog is, s utolv az intelligencia, hadlopánjában is helyem
ruhában! De ezek a magyar iradalmon már felülmivelkedtek.

Mint mások is néhányan! ... Beleestem, benne vagytok e boldog-
talau iradalomban: szótlanom kell, mert sokat gondolkozom, felüle.
A magyar ember — magyar ember, volt is marad, kitöröven pedig
táblabíró. Sohasem ott keresi a bajt, hol az gyökeresik: restan,
rál mindig: egy elvet igig emel, három csendő miltva elsőjja

13. ?

+

mint olim a vicáriánál. Így van jelenleg az úgy nevezett népies költészet
tel. A helyen, hogy azt mondandó: Péter vagy Pál rosszul ír, ezt csiré adón
lójára: le a népiesdel! És visszasohajt Egyiptom vereshagymáira: a Karin
egy és Döbrentei sonettóira; Baskár Jerecskhez folyamodik, hogy "tisz"
kult irásével "mentse meg a magyar költészetet a barbárokól." Ezt
leszi a nagy Karinexignak még nagyobb Mette-je, vagy mije. És fogja
tenni, keves idő múlva, száz; mert a magyar, mint birka, megy a kos
arról. Itten látja lelkemet, hogy a Tóth Kálmán és Székely István jelle
nyelteségét barátja nem ragyok; isten látja, hogy saját műveimre nem
ragyok öntelt, elbírott (bár kissé elbírottabb volnék, hogy kedvem lenne a
munkához!): de azért ars hiszem, hogy népies költészet "csak költészet
legyen" egy irófalomnak sem válik kárára. S itt a modor nem segít
semmit: a ki furulyán lelketlenül játszott, az a verki is csak verki
fog lenni, uti figura docet. A nem-népiesen író verselők száma most
is nagyobb, mint azoké, kik furulyáznak, ars stambulja fel valaki:
hol a Byron? hol a Hugo?

Ezt, nem a jó költők hiányát, tekintem én a hanyatlás bizonyos
jelének. Jó költő nem mindeu bokorban terem; utánzókat mindig lezuok
kell hogy legyenek. Vastaszúrek ők, kik csekély műveikkel tarrogatják
a süret egy későbbi lángelme drámaára. Egyenlőleg élveznek a mindennapi
sag tengereiben, de egyetemes határukak nem lehet megtagadni. Mijon Shakespeare
peare slots nem volt-e angol költő? Mijon ő támad-e, ha ez nincs: ha nincs
kit koválya borítani? Aligha.

Exzel nem ars akarom mondani, hogy minden burjánt üvegárbau ápol
junk: csupán azt, hogy hol lehetőség vetünk erre, nyilatkozzunk az
baráimly alakbau, bizony az életet helytelenül cselekszük, ha dorongot
használt ellene. A népiesre nére is nem a bundát kéne itni, hanem
a ki benne van, legyen az bárki, én, vagy más.

De restellatio kúszában állunk. Azok, kik veim hivatást éreznek
magukbau, el fognak hallgatni; a hivatlanok csimpolyáznak még egy da,
rábig, míg a dudu magától megnyakken: s az ifj. vetésen nem lesz
istenáldás. Visszatérnek a külföldet külsőségében és időben mag.
móló iskolák; a nyelv csinosodik arat romlik, érdem lesz magyar
szavakbau, németül, franciául bekelni, bár egy magyar kifejezést
használni csupán azért, mert a nép is él vele: tehát porias, surva,
nyers. Visszatérnek a bombázásokhoz, a cifra ismeret: így kell ne
künk! S gondolom azért erőtül sem fogunk süntöben producálni nagy
költöket, mint eddig: amde meglett a büttke önérték, hogy mi
vérsi önmeztagadással haladunk a majmolás dísz itján.

Látod, látod: engem sokkal vett meg isten, hogy illy dolgokun
tépelődjem! Miért is kellett nekem odahagyni békes magányomat?
Miért e pályára lépnem, melly egész életre boldogtalanna lett? Olly
nyugodtan élnek, én egyperni fatusi jegyző, nem ismerve senkitől.
De az ördög nem hagyott béket: első léptem sükkese hívva lón, s vá,
gyarat kellett bennem, mallyek elvonsak a mindennapi élet apró.

gondjaitól. Most megvagyok hasonló enmagammal: örömet virgatók,
még a régi isüenyre, de nem lehet több. Oh barátom! ha én Toldit
ne írtam legyen: nem volnék most vagabundus.

Ólykor úgy írtem, hogy még nem volna lehetlen oly művet
productálnom, miú Toldi volt. Telpesen meg vagyok róla győződve.
De minek? de kinek? e gondolat nehezkedik ólóni sulyosan tollamra,
valaképp sör kezembe fogom, valaképp sör egy pár vesztakod
leirok. E így költeni lehetetlen. Csért Toldi második reire talán
soha sem fog elkészülni. Ak a közönység, melly első Toldimban a
kötésgest bántotta csak, azóta igen sok kütésgest olvasott; az nem
talánna min Toldit elegge, sajátosságok, nepiesség, mint akkor
magát kifejezte; a másik, melly hivatta volna a mi költői
oldalát feltogni, az a formától nem fogja látni a tartalmat.

De, hála istennek, Szász K. épen hová jő, félben szakarrom
khat e jereviados, mellyel különben is elegt vesztökön, s becsarom
e levelet akul, hogy isten teged öröken meg minden nyamornóság
sól, főleg atól, hogy itly komolyan vedt ezt a mi felséges író
datumukat, mint én! Ég boldogom, kedves barátom: Ném ez
gyermekem privates viselkedést a kedves Román ügyony kö
jönését, én pedig, bár a "csókból" kimaradtam, rá'adástul fin
te virka-telegraphirodom art: add át khat az én baráti csó
komat kedves nődnék, art. sem három artan, ha egészen a sne
releing potens círozod. Ollelek kesven kézfex, most még csak
"alomban is lükörben" mint az irás mondja: "de majd nem
foda frúról frúre!"

Barátod
A. János

Tompa Mihálynak.

Miskolcra fele'

Putnok.

Hancsa.

X